

2009 m. Liepos 31 d.
Nijolė KOSKIENĖ

Aukštaitijos regioniniame parke, pro Linkmenių kapinaites į kairę, Darželiuose, yra įsikūrusi bendruomenė „Kelias“. Čia žmonės vyksta ieškoti dykumos.

nikos@skrastas.lt

Bendruomenė

„Eidami į dykumą, einame į tyrą, tuščią vietą. Tuo pačiu pas tą, kuris yra viską pradėjęs. Kuo labiau eini į dyką vietą, tuo labiau artėji prie Dievo, kad išgyventum nulinį tašką — Dievo pradžia“, — brisdamas per žolę link tylos namelių pasakoja Gintautas Mackonis, prieš penkiolika metų įsigijęs vienkiemį Darželiuose.

Į Dykumą šįkart jis palydi seserį Jolitą, kuri čia atvyko tyloje susitikti su Dievu.

Pagal stačiatikių tradiciją pastatytas mažas namukas, kuriame telpa tik statinė krosnis žiemai, staliukas su kėde, maldos kampelis ir gultas antrame aukšte. Sesuo čia išbus kelias dienas tyloje.

Kol kas čia trys tokie tylos praktikos nameliai su atskirais kiemais, tvora ir vartais su pririštu varpu. Niekam nevalia trukdyti atsiskyrusiojo tylos. Jei yra reikalas ateiti, privalu mažiausiai triskart paskambinti varpu.

Kitame name įsikūrusi menininkė Virginija iš Vilniaus į dykumą atvyko išgyti nuo penkeris metus besitęsiančios depresijos ir septynerių metų netekčių ruožo. „Žlugom, degėm, bankrutavom, mirėm, kentėjom,“ — įvardija savo pastarųjų metų patirtį Virginija.

Trečiame namelyje — dar viena sesuo, jos netrukdome. Dar troboje gyvena dvi moterys, besivaduojančios iš priklausomybės nuo alkoholio. Vieną čia atvežė klebonas, kitą — sūnus... Jos godžiai traukia į save „Red white“ cigaretės dūmus (prieš prisidedgamos cigaretę peržegnoja) ir skaito „Pakilimą iš tamsos“.

„Pamatysit, jei melsitės, nebenorėsite rūkyti, įgausite kitą priklausomybę — nuo Dievo“, — rimtai žada Gintautas. Moterys linkčioja, kad „būtų gerai“, bet kažin ar tiki.

Tokią bendruomenę parėjusį pirmadienį atradome Darželiuose. „Yra tūkstančiai variantų, kaip žmonės čia ateina“, — sako Gintautas. Dievas pagal vieną scenarijų nedirba.

Upė

Gintautas Mackonis yra pasaulietis, svajojantis apie vienuolystę. Paprašytas papasakoti savo gyvenimą, numoja ranka: „Viskas vyksta, kaip ir pačiai, natūraliai, plukdo gyvenimo valtelė ir nuplukdo. Žinoma, epizodais galima išdėstyti, kas buvo toje gyvenimo tėkmėje“.

Tie epizodai, klausant Gintauto — tai Prienų aviacijos mokykla, Politechnikos institutas, dvidešimt metų, atiduotų skraidymui, Lietuvos skraidyklių sporto įkūrimas ir čempiono titulas. Dar civilinė santuoka (prieš kelias dienas iki jos įregistravimo suplėšytas, po to suklijuotas pareiškimas), du vaikai, šeimos iširimas.

Baltų kultūros studijos, folkloras, Vydūnas, pažintis su tėvu Stanislovu, Darželių atradimas, kartu su draugais kuriamos ateities vizijos ir pagaliau „Pūstynė“.

„Pūstynė“

Rusiškas žodis „Pūstynė“ (dykuma) reiškia daug daugiau, negu geografinę vietą. „Dykuma — tai nėra smėlis, tai vieta, kur gali būti vienas, atsiskyręs tyloje. Tai gali būti miškas, kalnai, gali būti ir troleibusas, ir šeiminingės virtuvė. Svarbu išgyventi tą vienumą. Bet ji nebus išgyvenama, jei nebus vienumos patirties. Mano dykuma buvo pusmetis ligoninėje“, — toliau pasakoja Gintautas.

Po Rusijos revoliucijos po užsienius išsiblaškę persekiojami šventikai kurdavosi atsiskyrėlių nameliuose, būrėsi į tokias dykumų bendruomenes.

Rytų arba, kitaip tariant, bizantiškoje, Ortodoksu, arba Pravoslavų bažnyčioje dykumos tradicija gyvavo per visus krikščionybės amžius, iki pat dabarties. Nors iš tiesų Dykumos dvasingumas, mano Gintautas, nėra nei Rytų, nei Vakarų, jis yra tiesiog krikščioniškas. O šiuo metu vienuolynų ir asmeninės dykumos poreikis visame pasaulyje tik stiprėja.

Dykumos vizija, prisipažįsta Gintautas, ėmėsi jį persekioti po to, kai perskaitė rusų emigrantės Katerinos de Hueck Doherty knygą „Pustynė“ (knyga išversta ir į lietuvių kalbą). Šios knygos šviesoje jis ėmė kurti savąjį kaimą.

„Dabar esu apipiltas malonėmis, turiu kelis savo hektarus, kelis namelius, galiu padėti vaduotis žmonėms, visą laiką gyventi meilės šviesoje, gyvenu ir dirbu dvasinį šviesų darbą. Išprotėt gali ir plot rankomis...“, — iš džiaugsmo nenustygsa Gintautas.

Kokia ateities vizija?

„Pagrindinis noras — ne svajoti, kas bus, bet būti dabartyje, gerti kavutę, kalbėtis su jumis“, — išvengia klausimo.

„Bet projektuką, mačiau, tai turit“, — primenu.

„Mes visada darom tai, ko negalim nedaryti, svajojam, ko negalim nesvajoti, nes Jis įdeda tas mintis, troškimus. Aš turiu troškimą, kad galėčiau džiaugtis tuo, kas vyksta, norėti to, kas vyksta, ir mylėti, tai kas vyksta...“, — sako Gintautas.

Martynas

Gintautas pasakoja, kad buvę visokių planų projektų, bet „paskui Dievulis pradėjo labai ryškiai stumti į vienuolystę“.

Šiuo metu vyras ruošiasi priimti „pašventintojo gyvenimo“ įžadus ir užsivilkti jokiai konfesijai nepriklausančio vienuolio rūbus. Jis būtų trečias toks vienuolis Lietuvoje. Jau žino, kad naujas jo vardas tikriausiai bus Martynas. O „kai ateis Martynas“, sako, prasidės kitas etapas.

„Norit, parodysiu jums Martyno rūbus?“, — netikėtai klausia Gintautas ir veda į trobą. Joje — vienos močiutės pasiūtas drabužis su gobtuvu, jį galima dėvėti laisvai, tačiau baltą arnotą turės teisę užsivilkti tik tapęs vienuoliu.

Gintautas— Martynas neiškenčia nepasimatavęs. Staiga pradeda lyti ir tenka lėkti į lauką suslėpti kai kuriuos įrankius. „Atata lietutis pakrapijo, kaip krikštas“, — lyg vaikas džiaugiasi Gintautas-Martynas, su vienuoliu rūbu bėgdamas per lietu.

Netrukus — 18 valandą — Marijos valandėlė su vakarine malda. Gintautas-Martynas skambina varpu. „Galėčiau skambinti ir skambinti“, — sako, užsiklausęs gaudžiančio varpo. Bendruomenė renkasi maldai į nedidelį kambarį, paverstą kopyltėle.

ŠVENTOVĖ: Ant kalnelio, kuris, anot Gintauto, yra ir baltų ir krikščionių sakrali vieta, jis žengia basomis kojomis.

Citata: „Aš turiu troškimą, kad galėčiau džiaugtis tuo, kas vyksta, norėti to, kas vyksta, ir mylėti, tai kas vyksta...”

LIETUS: Gintautas, apsivilkęs vienuolio Martyno rūbus, bėga per lietu. „Atata, lietutis pakrapijo, kaip krikštas”, — džiaugiasi.

VAKARINĖ: Marijos valandėlė su Vakarine trobos kambaryje, paverstame koplyčia.

TYLA: Sesuo Jolita atvyko tylos praktikos. Namelyje — tik stalas su kėde, maldos kampelis ir gultas antrame aukšte. Kol kas Darželiuose pastatyti trys atsiskyrimo nameliai su kiemais, tvora, vartais ir varpu. Kiekvienas jų turi savo pavadinimą: Jokūbas, Gabrieliukas ir Nazaretas. Vardus Gintautas jiems suteikė pagal tai, kokie dvasiniai procesai namelyje vyksta.

PRANCIŠKUS: Šventasis Pranciškus nuo kaitrios saulės pridengtas kepure.

PIETŪS: Lauko virtuvėje bendruomenė gamina maistą, valgo, kalba, klausosi per CD grotuvą vienuolių choralų, provoslaviško qiedoqimo ir „Hiperbolės“.

Dykumų ieškotojai

„Skamba keistai, bet tai, kas šiuolaikiniam žmogui gali padėti rasti atsakymą į savo paties slėpinį ir slėpinį to, pagal kurio paveikslą sukurtas, yra tylą, vienatvė, žodžiu — dykuma. Šių dalykų dabartiniam žmogui reikia daugiau nei praeities atsiskyrėliams“, — rašo „Pustynės“ autorė Katerina de Hueck Doherty. Knygutė visiškai atsitiktinai į mano rankas pateko išvakarėse interviu su Gintautu, pasirodo, įkūrusiu kaimą pagal „pustynės“ viziją. Gintautas nė kiek nenustebo dėl tokio „atsitiktinumo“, tvirtino, kad atsitiktinumą nebūna.

Net iš kelių pašnekovų: ir Gintauto, ir jo bendruomenės žmonių, ir pakutuvėniškio Vaclovo girdėjau „dykumos“ sąvoką. Vaclovo Dykuma — nedidelis namukas prie kapinių, kuriame be turtingos kompaktinių plokštelių kolekcijos ir kelių šventųjų paveikslų beveik nieko ir nėra. Muzikantas, batsiuovys ir nusidėjęs tikino pagaliau atradęs savąją Dykumą, savąją gyvenimo stotelę.

Mūsų herojaus Pijaus iš Vaiguvos Dievo alkis buvo toks stiprus, kad vyras savo rankomis savo kieme pasistatė bažnyčią. Nepaisydamas kreivų šypsenu į kalbų. Pijaus Dykuma — su altoriumi, muzika ir suolais.

Rima atrado savąją Dykumą ir laimę Lapgirio kaime. Kitų akimis, moteris „su aukštuoju“ visiškai nerealizavo savęs. Tačiau išgydyta Vydūno filosofijos Rima dabar trokšta padėti susitvarkyti gyvenimą kitiems.

Kodėl ryžomės pasaulietiniame laikraštyje rašyti iš esmės apie Dievo paieškas? Gal todėl, kad Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, pastaruosiu metu jaučiamas žmonių noras ir poreikis atsiskirti, populiarėja praktika vienuolynuose, tylos meditacijos, piligrimų žygiai. Vien atkampiuose Pakutuvėnuose per metus apsilanko per tūkstantį žmonių. Kiekvienas ieško savosios Dykumos. Brolis Gediminas kartais tokias paieškas pavadina religiniu turizmu. „Arba, kaip mes sakom, drugeliai — nuo vieno prie kito žiedo, kur malonu, nauja. Tačiau taip besmalsaudami žmonės kartais „užsirauna“ ir būna pagauti Dievo“, — juokėsi pranciškonų vienuolis.

Norint iškeliauti į Dykumą, nebūtina keltis į kaimą ar statyti bažnyčią. „Dykuma, tylą, vienatvė — tai nebūtinai vieta, o proto ir širdies būseną“, — rašo Katerina.

Taigi šįkart siūlome iš triukšmingų miestų ir nemažiau triukšmingų savo protų su mūsų herojais nukeliauti į jų Dykumas, kad atrastume savąsias.